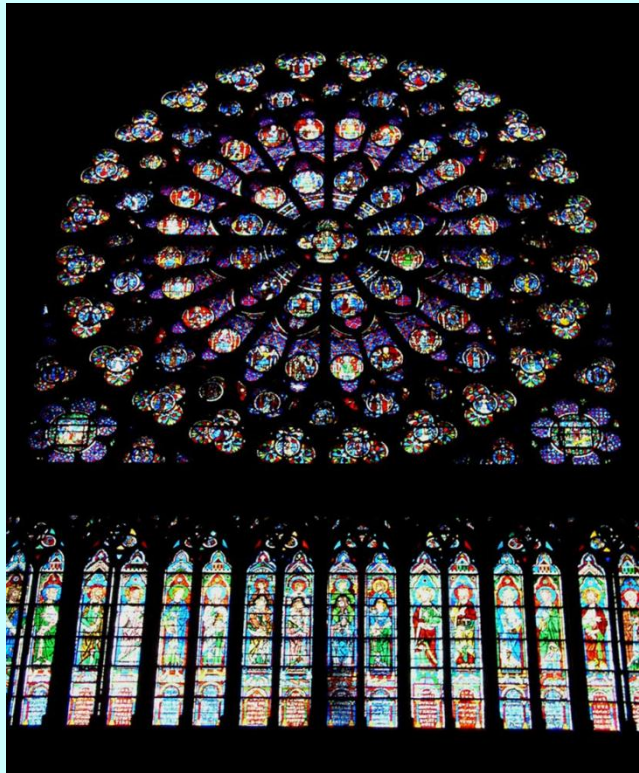

L'art gòtic

Referents històrics

Segle XII: Creixement demogràfic i desenvolupament econòmic. Les rutes comercials, les croades, les peregrinacions... Portaren a una **unificació cultural** europea. Aquesta s'accentuà durant el **segle XIII**, quan **les ciutats** començaren a créixer i amb elles la burgesia. La nova cultura urbana passà a mans dels **ordres mendicants** (franciscans i dominics) que crearen escoles i universitats.

Al **segle XIV** es produí una greu crisi (fams, pestes i guerres) que estancà o disminuí el desenvolupament econòmic i demogràfic. La religió es va veure afectada per aquesta crisi, passant a ser **una fe més sentimental i humana**.

Tot plegat es reflectí en l'**art**, que tant en escultura com en pintura tendí a buscar un efecte més realista i natural, apartant-se dels estereotips i l'espiritualitat del romànic precedent.

EUROPA EN 1360

- Principales universidades
- Principales iglesias y catedrales
- Posesiones de los Plantagenet
- Posesiones de la Corona de Aragón

OCEANO ATLANTICO

Localització i evolució artística

Es va iniciar a l'**Illa de França** (rodalia de París) des d'on s'estengué per **Europa occidental**, i en cada país va adoptar formes diverses. En cada lloc va tenir durades diferents. A Itàlia s'acabà al segle XV, en iniciar-se el Renaixement; a Anglaterra, Espanya o Portugal es va mantenir fins el segle XVI. Se sol dividir la seva evolució en:

Període inicial
(Segona meitat del XII i principi del XIV). Es parteix del romànic, i es van formant les noves formes gòtiques)

Període clàssic o de plenitud
(Segles XIII i XIV). És l'etapa de màxima expansió.

Període final o flamíger (Segle XV i principi del XVI). Es perd l'harmonia formal per l'exuberància ornamental.

Característiques generals:

- El terme "gòtic" (mitjan S. XVI), pejoratiu, art bàrbar, dels gots. Idea mantinguda des del Renaixement fins el Romanticisme (S. XIX).
- Desenvolupat en l'àmbit urbà. Principal expressió artística: l'arquitectura.
- L'escultura i la pintura es subordinen a l'espai arquitectònic.
- Les catedrals van ser les construccions principals, motiu d'orgull dels ciutadans.

L'art gòtic

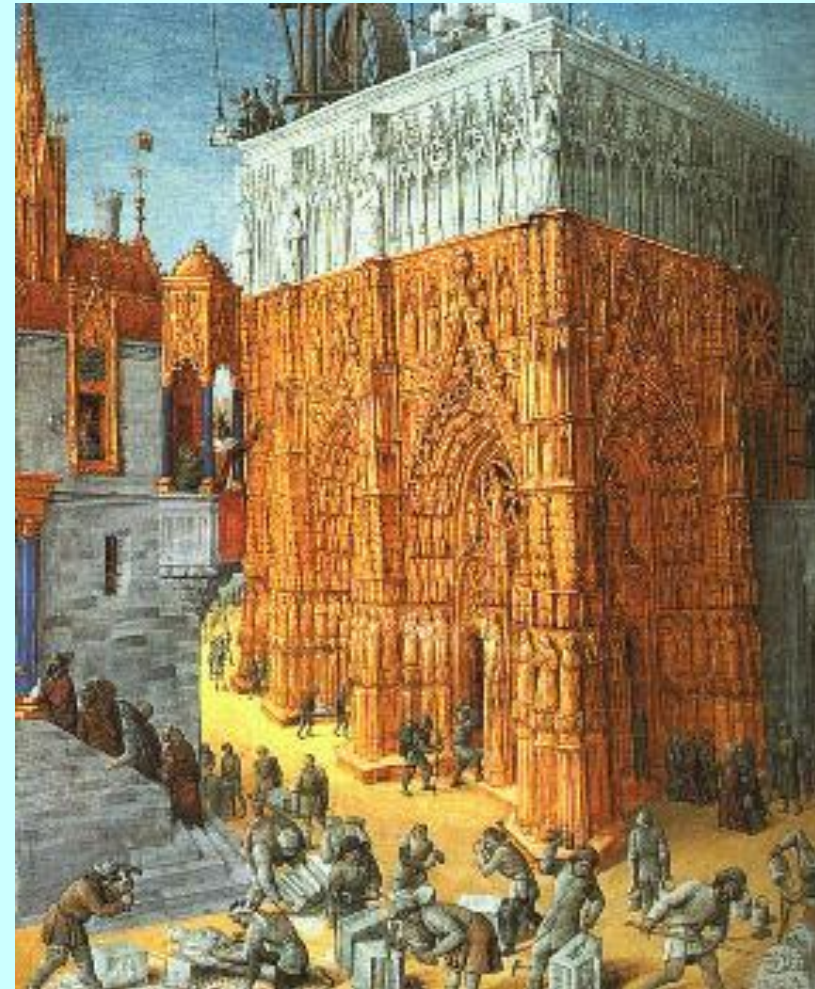
Sorgí al **segle XII** gràcies a les noves tècniques constructives.

Des de França es difongué per occident.

El desenvolupament de l'economia i l'augment de la població a les ciutats va originar la necessitat de **noves construccions**.

Es van aixecar **palaus** per a nobles i mercaders, **ajuntaments** per al govern de la ciutat i **lloges** per als mercaders.

La ciutat medieval va elevar grans **catedrals** de pedra, **símbols** del poder econòmic i del prestigi de les ciutats, i de la fe en Déu dels seus habitants.

Les principals característiques de l'arquitectura gòtica són:

1. La utilització d'un nou tipus d'arc, l'ogival.
1. Un nou tipus de volta, anomenada de creueria o ogival.
3. Es van obrir grans finestrals coberts amb vidrieres de colors.
1. Als murs exteriors s'utilitzava un sistema complex d'arcbotants i contraforts.
1. La portalada gòtica va heretar els elements bàsics del romànic.
6. La planta va continuar sent de creu llatina.

Elements de suport gòtics

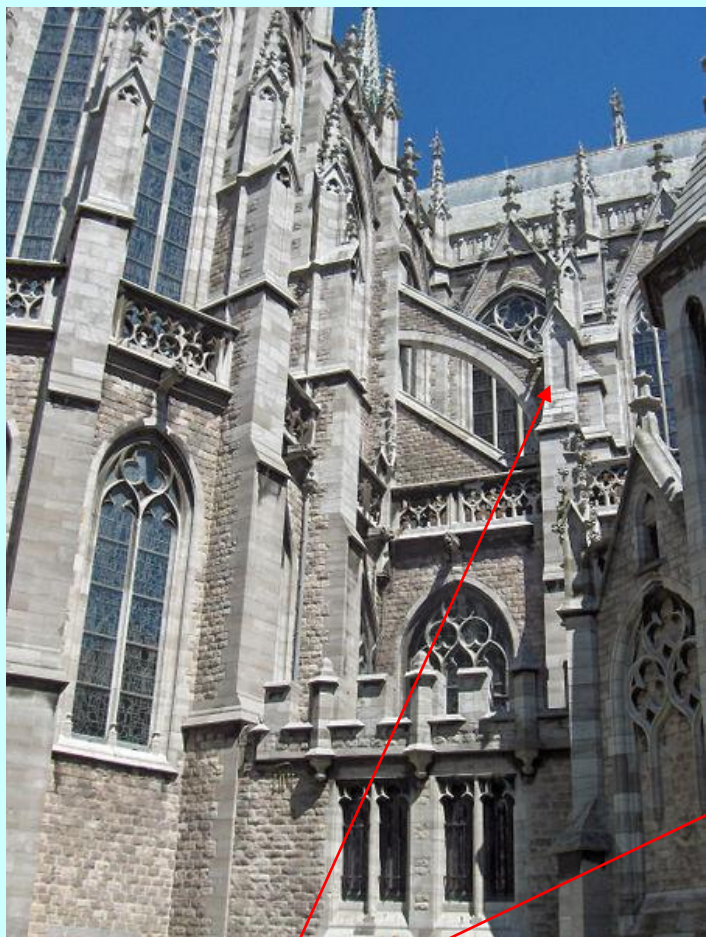
Columnes de Notre Dame. París

Pilars de la Catedral de Chartres

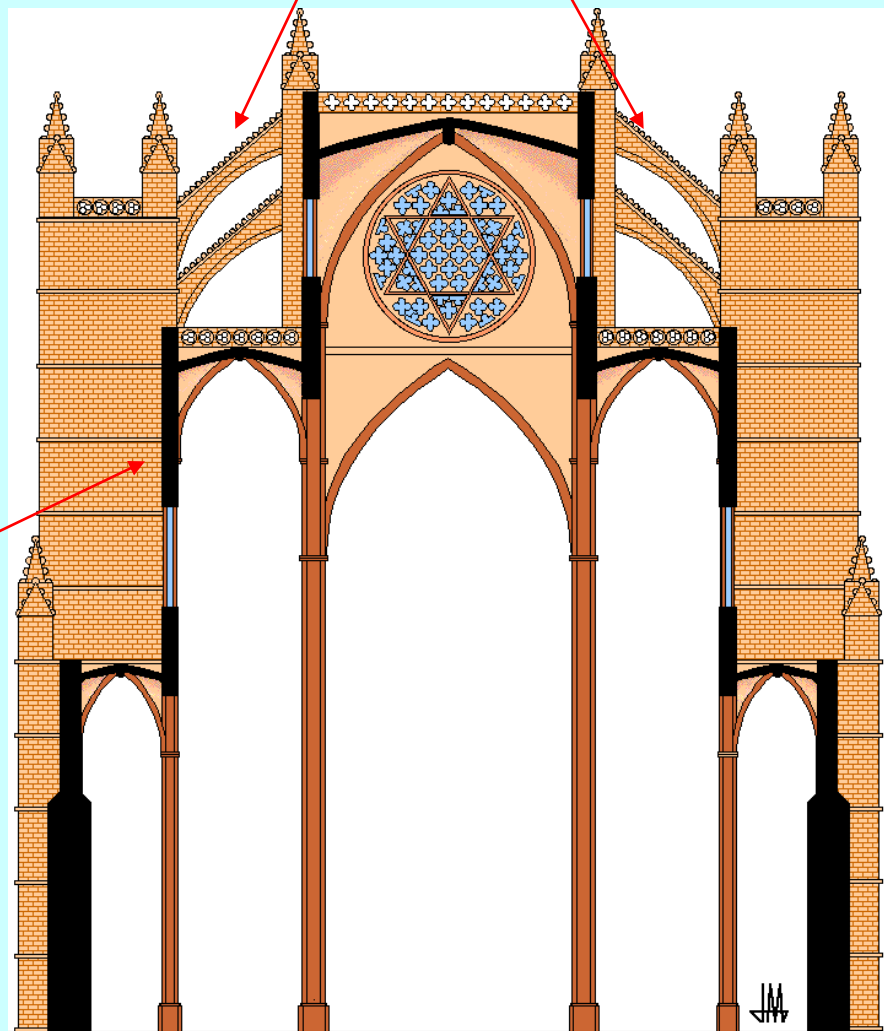
Murs, que poden ser prims i amb moltes obertures o finestres

Contraforts exteriors
Reparteixen el pes de les
voltes i reforcen els murs.

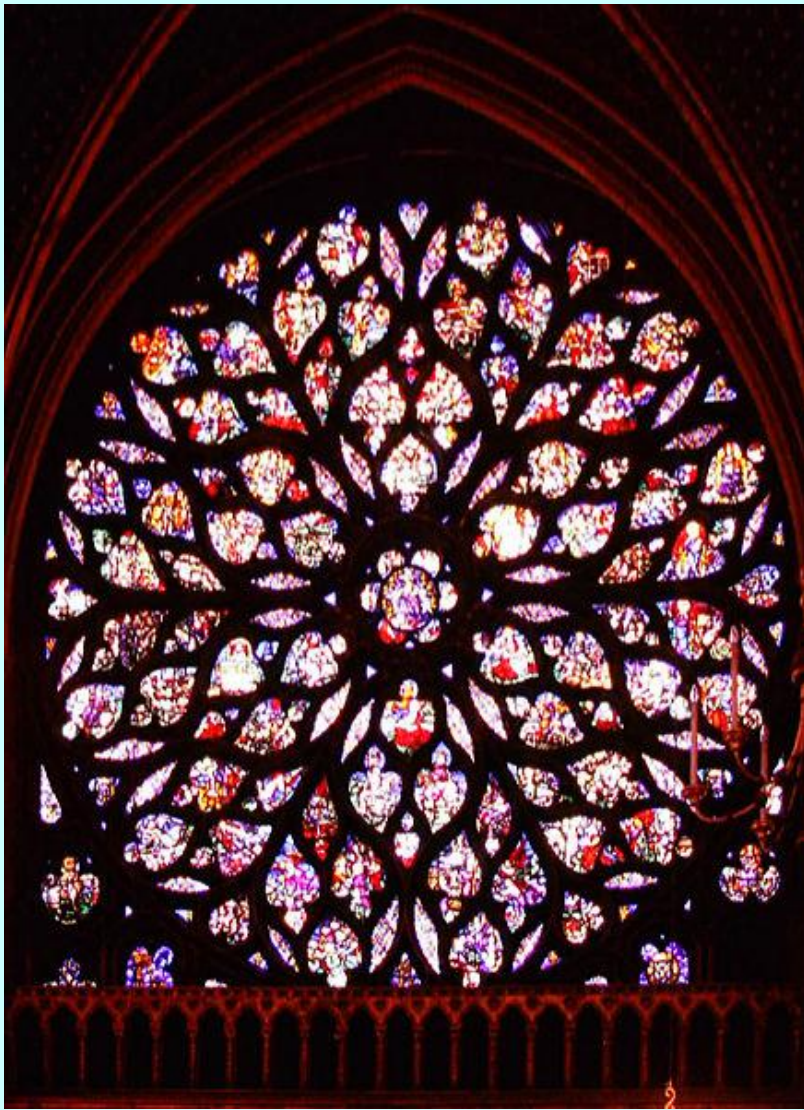
Arcbotants

Notre Dame, de París

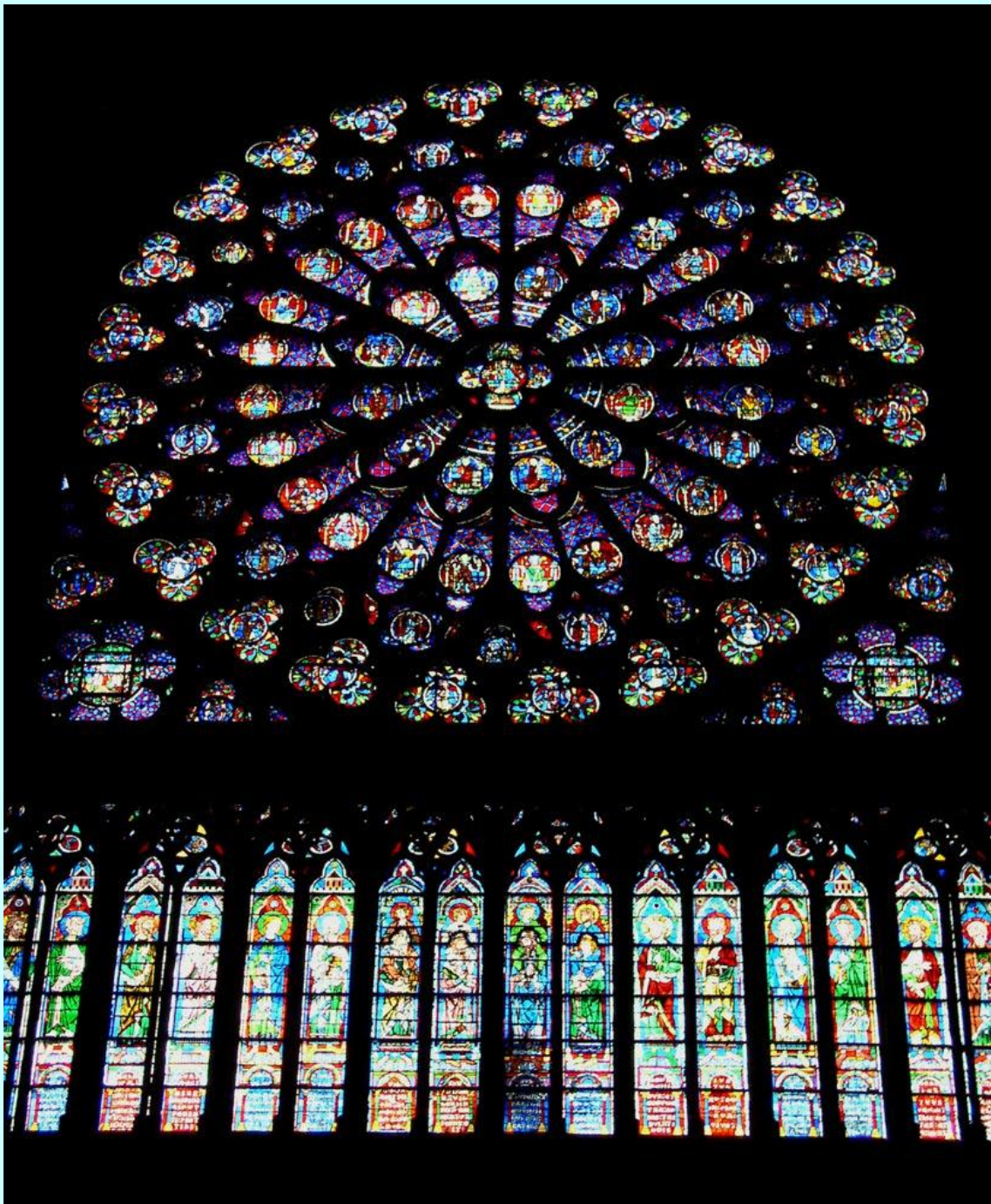
Rosassa (Sainte Chapelle de
París)

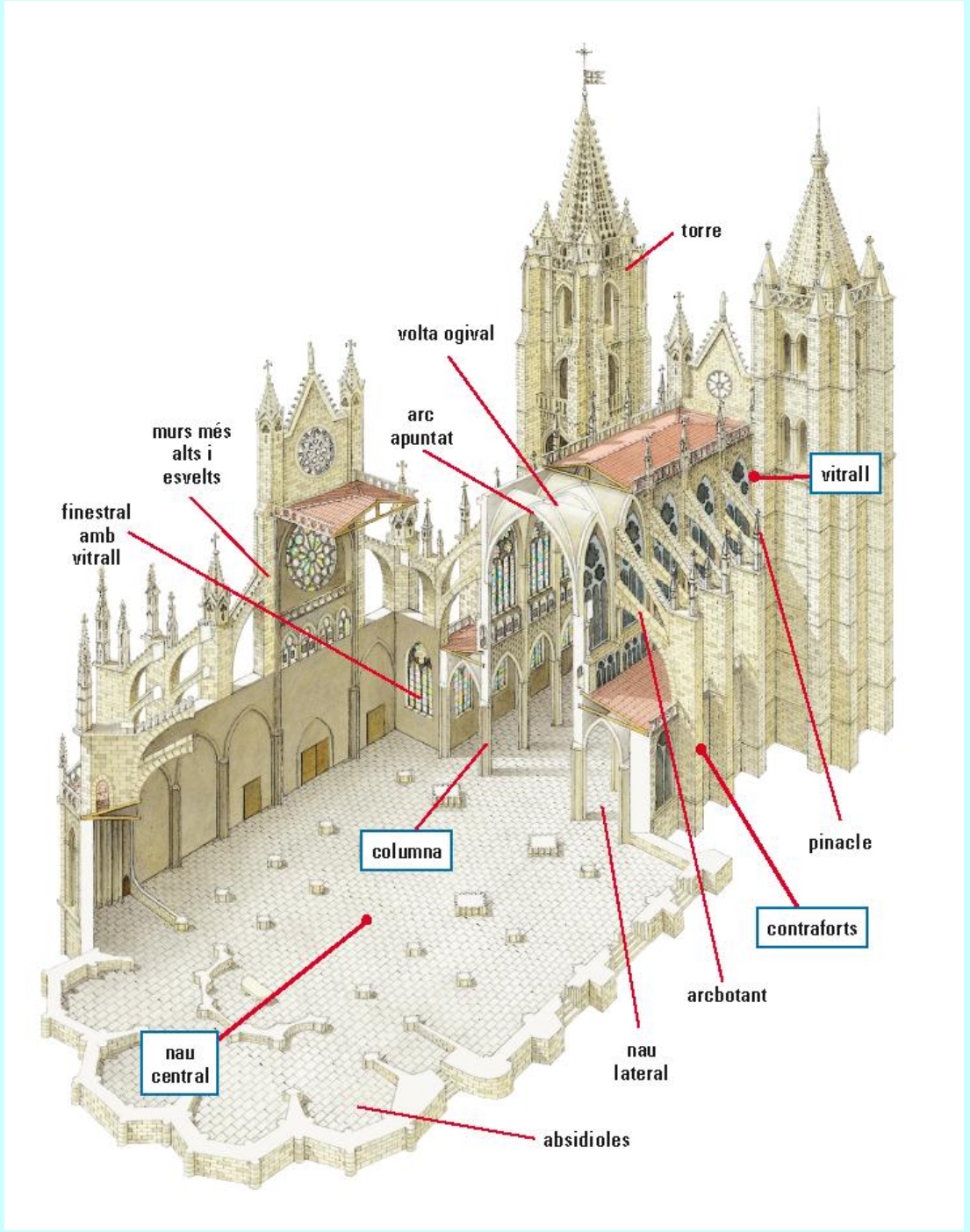

Rosassa de Notre Dame, de París

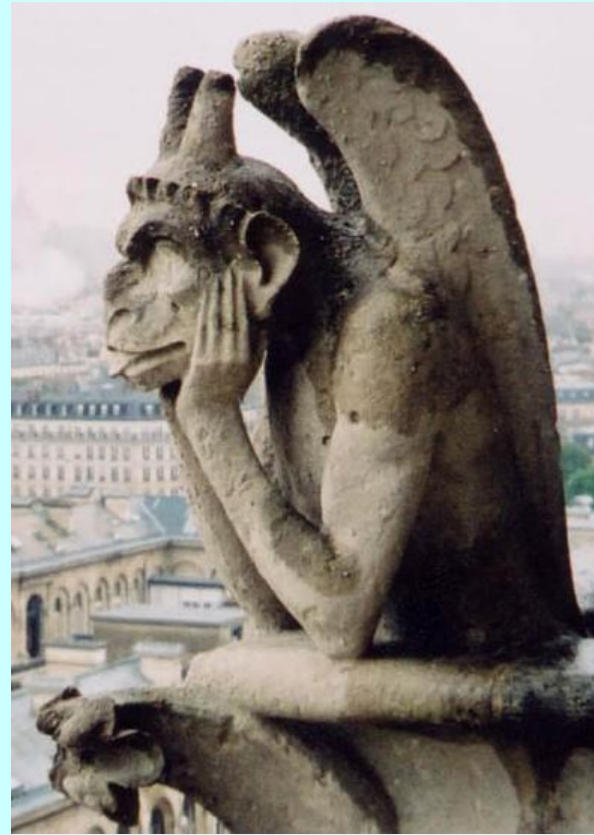

La *Sainte Chapelle* de París, mostra com els murs no són un element de suport imprescindible en l'art gòtic

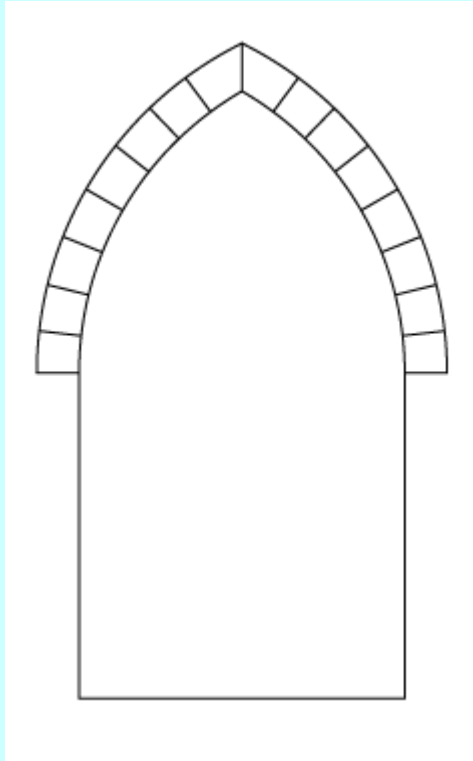

Gàrgoles

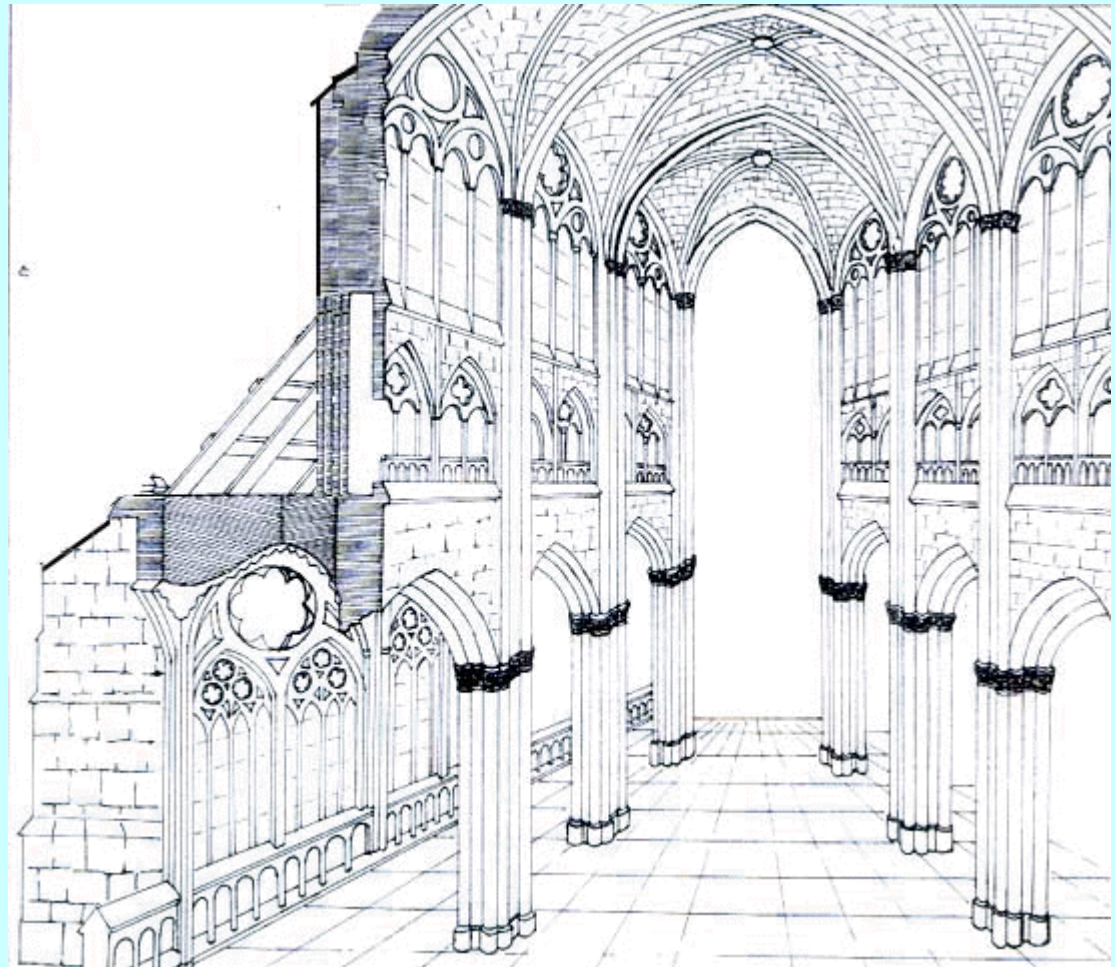

Elements suportats gòtics

Arc ogival o apuntat

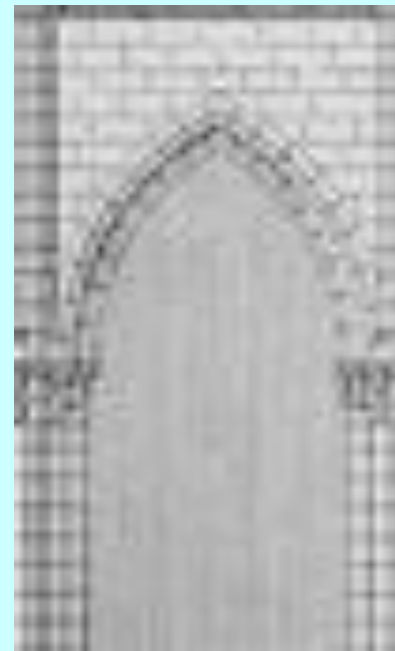
Volta ogival o de creueria

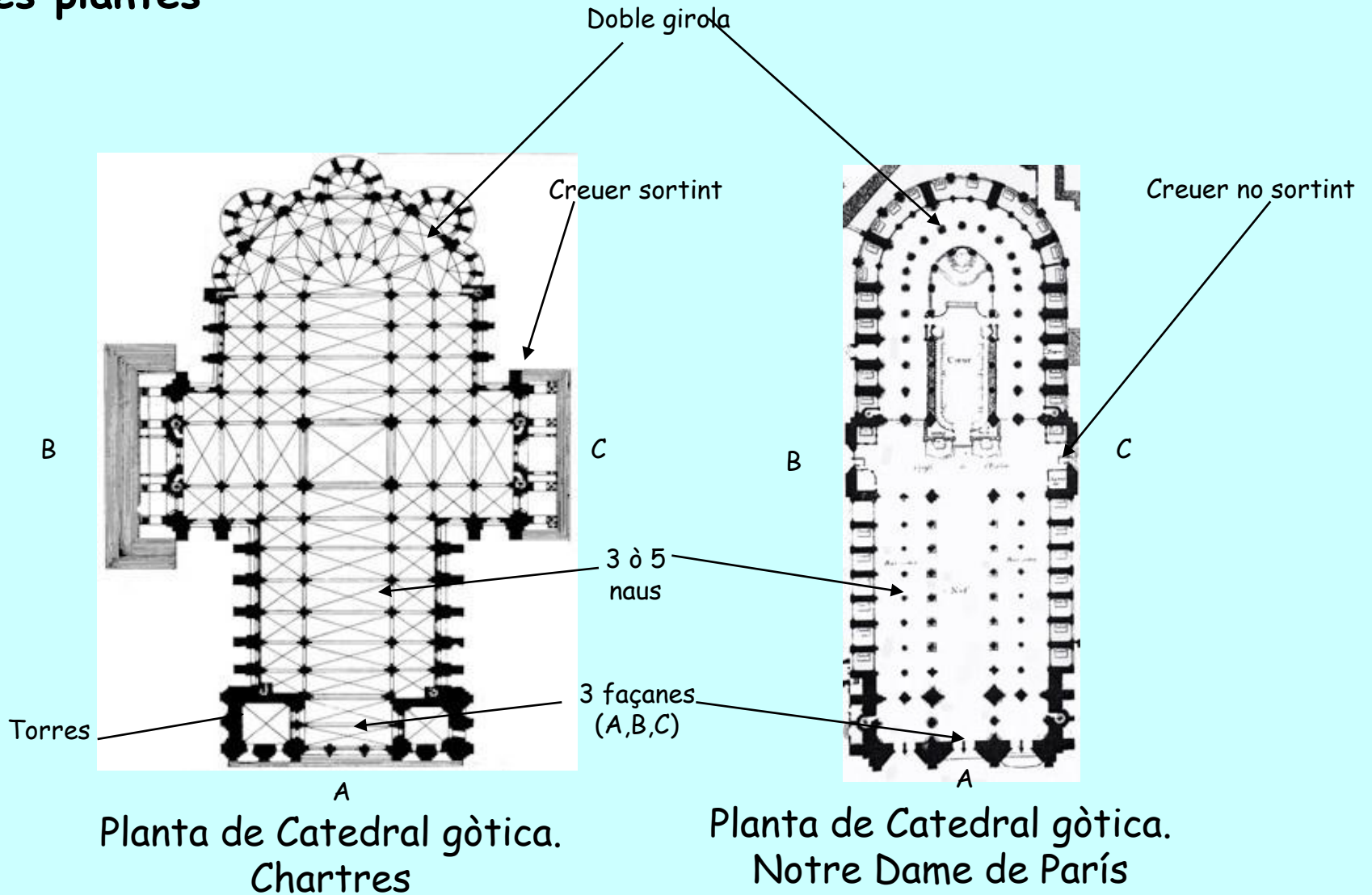
Voltes de creueria o ogivals
Santa Maria del Mar
Barcelona

Arcs apuntats i voltes de creueria

Espai interior

Les plantes

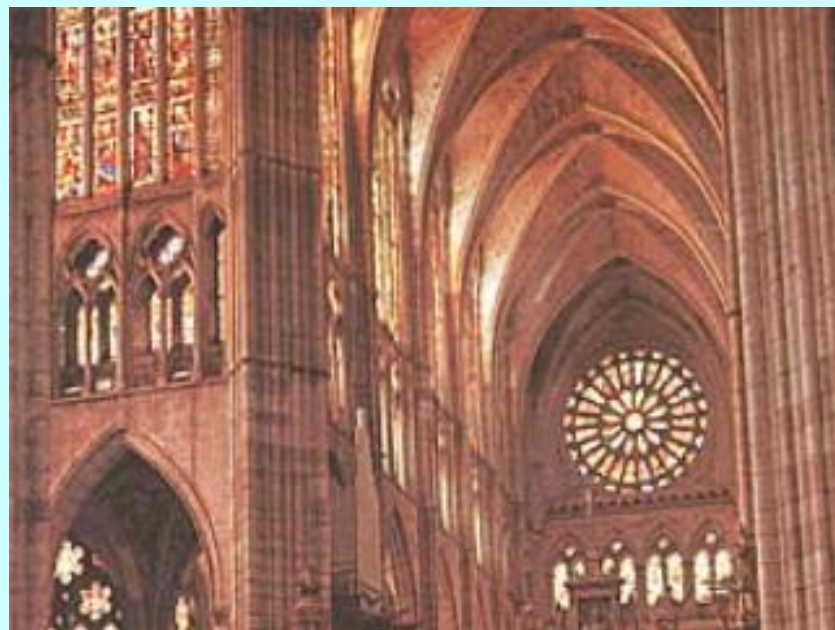
Claristori

Trifori

Tribuna

Arcades

Interior de la catedral de Leon

Espai exterior

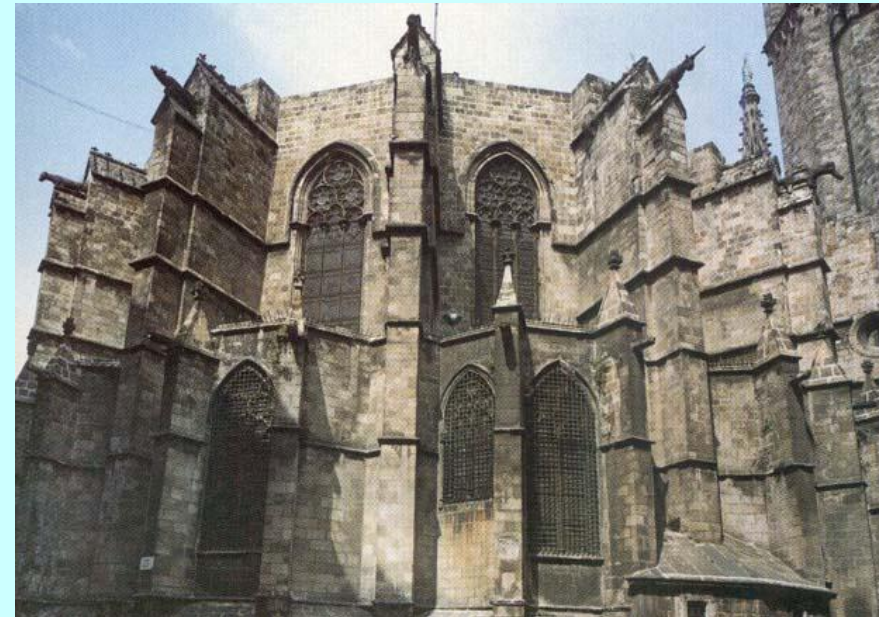
Façanes de la catedral de Barcelona i Lleó

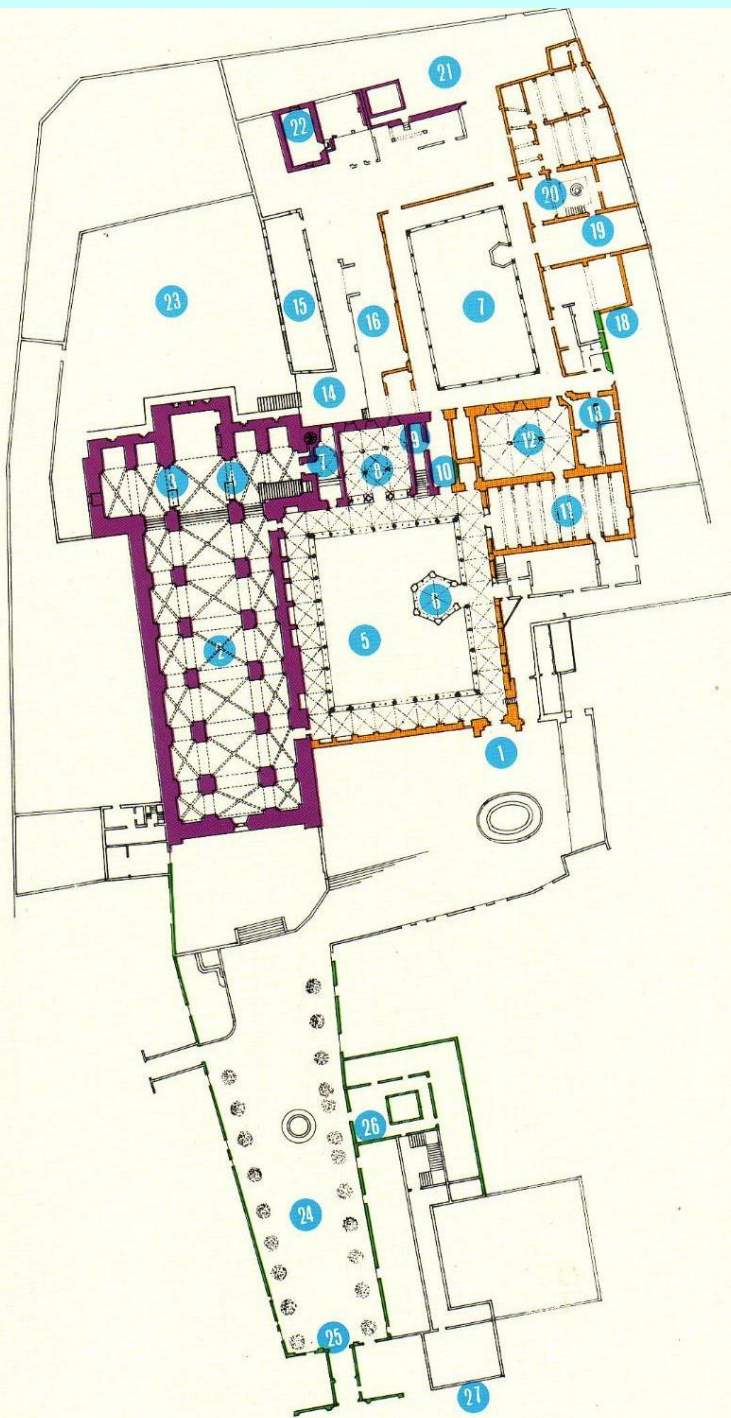
Vista aèria de la catedral de Lleó

Exterior de l'absis de la catedral de Barcelona

Vistes aèries del monestir de Santes Creus

Puntos de interés

1. Puerta Real. Acceso
2. Iglesia
3. Tumba del rey Pere el Gran, y a su lado tumba de Roger de Llúria
4. Tumba del rey Jaume II
5. Claustro gótico
6. Templete del lavabo
7. Antigua sacristía
8. Sala capitular. En el piso superior, dormitorio
9. Escalera de acceso al dormitorio
10. Locutorio
11. Refectorio primitivo
12. Sala de monjes (scriptorium), más adelante bodega
13. Vestigio de una sala de monjes jóvenes
14. Ámbito de las antiguas habitaciones de monjes jubilados
15. Enfermería nueva (llamada Casa de las Barcas)
16. Ámbito de las antiguas habitaciones de monjes jubilados
17. Claustro posterior
18. Cocina del siglo XVI
19. Refectorio nuevo, siglo XVII
20. Palacio Real, siglo XIV
21. Dependencias de la monja primitiva
22. Capilla primitiva de la Trinidad
23. Cementerio
24. Plaza de San Bernardo
25. Puerta Real o de la Assumpta
26. Palacio Abacial sobre el antiguo Hospital de los Pobres
27. Capilla de Santa Lucía

Interior de l'església del monestir de Santes Creus

Es conjuguen amb perfecta harmonia els dos estils: romànic i gòtic, ja que es construí en l'època de transició d'un estil a l'altre.

La combinació dels dos estils també s'observa a la façana de l'església de Santes Creus

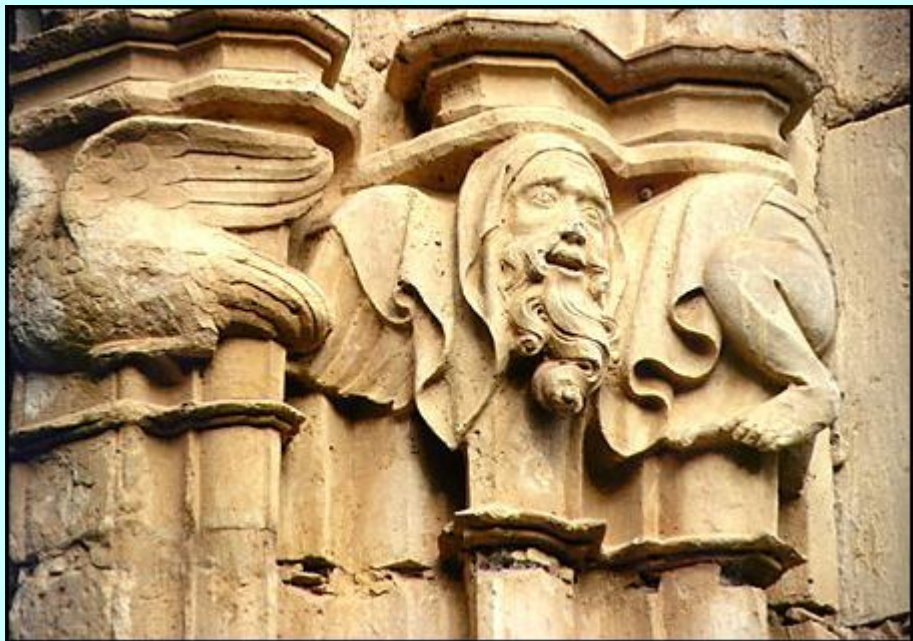
Sepulcres de Pere III el Gran (esquerra) i de Jaume II i la seva dona Blanca d'Anjou (dreta), que es troben a l'església de Santes Creus

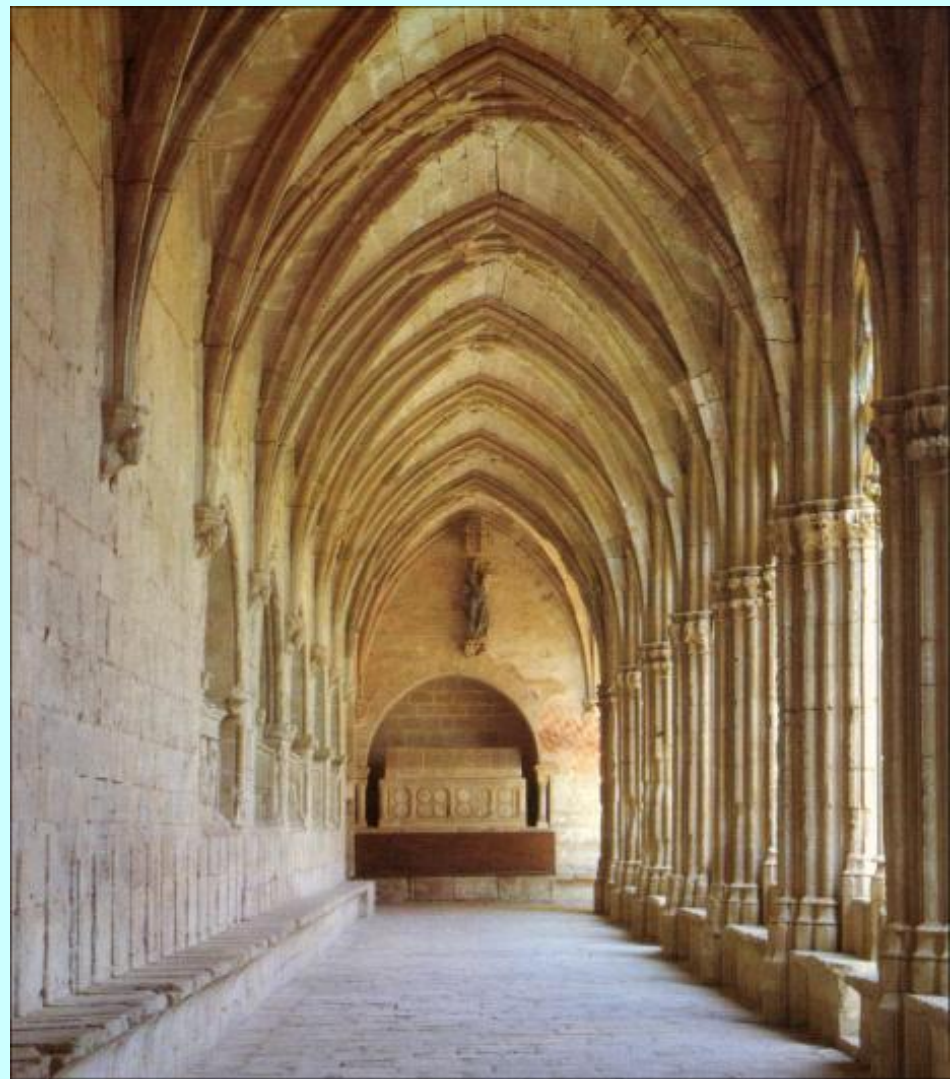
Claustre gòtic de Santes Creus

Sala capitular, refetor i
dormitori de Santes
Creus

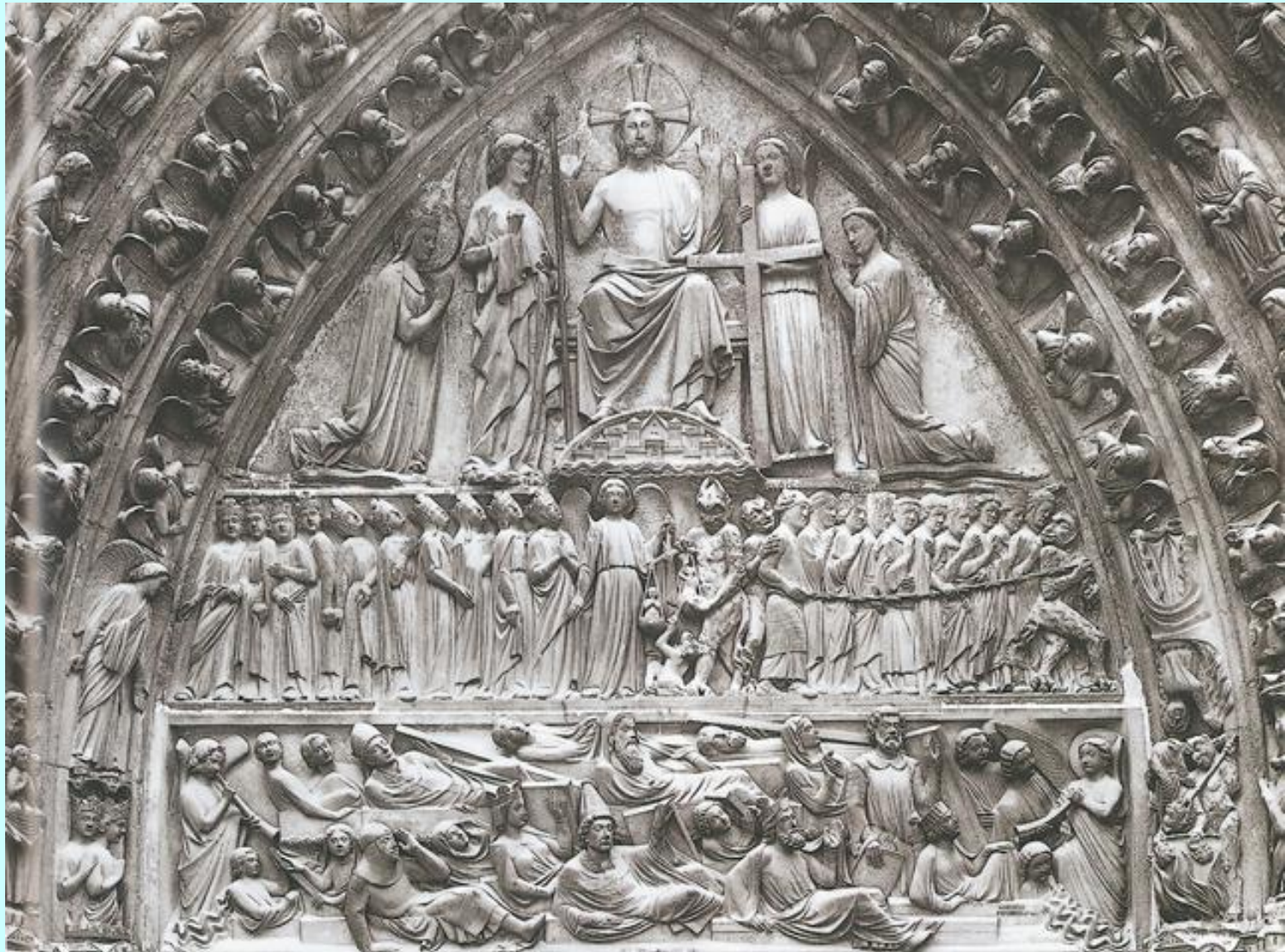

Capitells del claustre de
Santes Creus

L'escultura gòtica

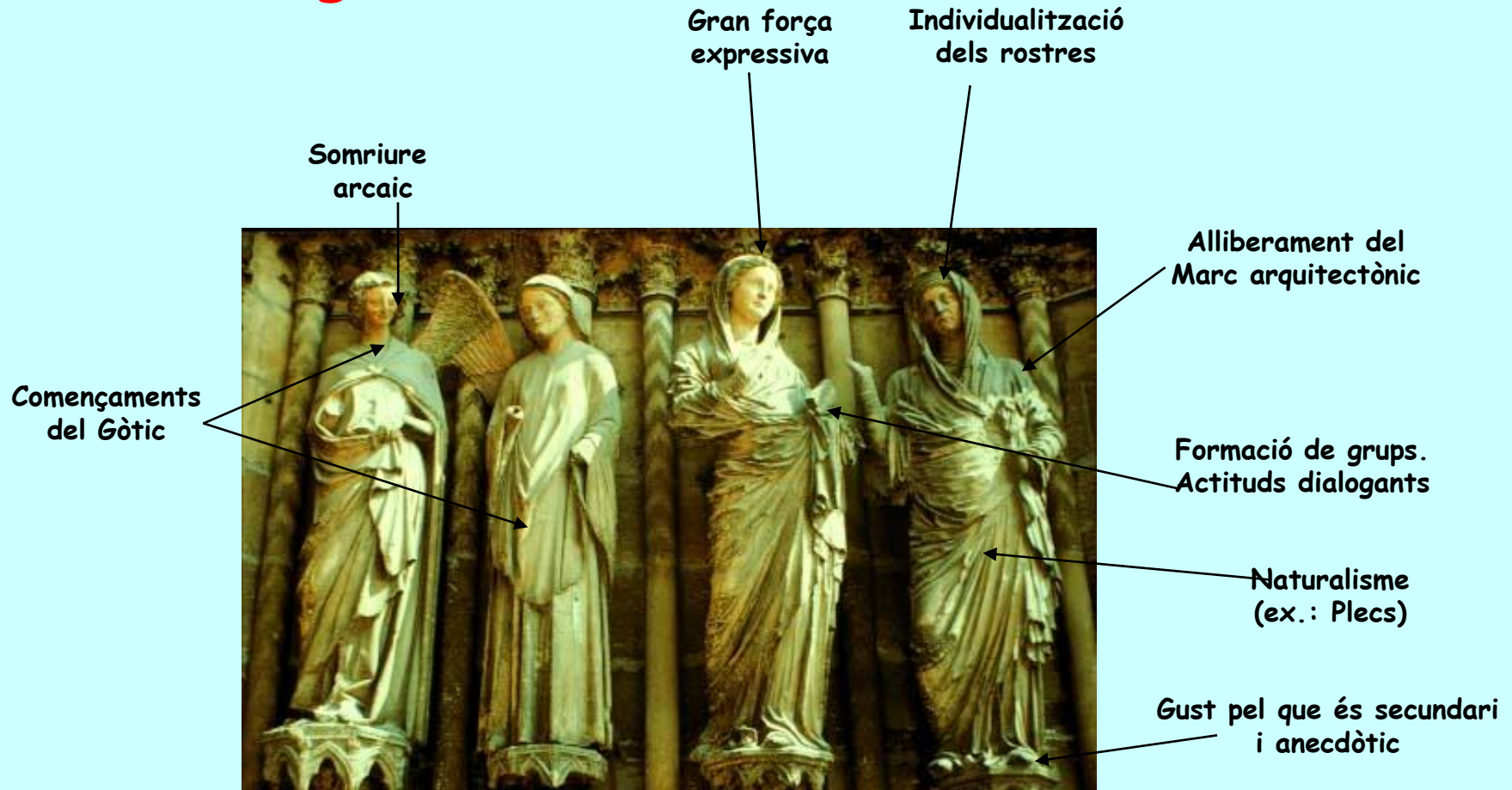
1. L'escultura gòtica s'utilitzava per decorar les **façanes** de les esglésies.
1. També s'utilitzaven les **gàrgoles**.
1. A partir del segle XIV, l'escultura es va independitzar de l'arquitectura i es va mostrar en **retaules** que decoraven les esglésies o en **monuments funeraris**.
1. L'escultura gòtica era molt **més realista**, tant en els vestits com en la representació del rostre humà. A les tombes, sovint, són retrats de les persones que representaven.
5. Van començar a fer imatges exemptes de reis o personatges importants.
6. Va començar a dotar-se de moviment als personatges i se'ls va atorgar un volum que no existia al romànic.
7. Les escultures formaven escenes.
8. Comencem a conèixer el nom dels artistes.

Timpà del Judici Final de Notre Dame de París

L'escultura gòtica

**Característiques generals.
Anunciació i Visitació.
Catedral de Reims**

**Detalls dels rostres.
Anunciació i Visitació.
Catedral de Reims**

Basament

**Bell Déu.
Catedral d'Amiens**

Àguila,
símbol
de Sant
Joan

Àngel,
símbol de
San Mateu

Lleó,
símbol de
San Marc

Brau, símbol
de San Lluc

Crist beneint amb un llibre
a la mà i envoltat del
Tetramorf (símbols dels 4
evangelistes)
Catedral de Burgos

La pintura gòtica

1. La pintura gòtica mostrava la preocupació per **nous aspectes** com la representació de la profunditat, l'estudi anatòmic dels personatges, la descripció de la vida quotidiana, representació de sentiments, etc.
2. Es fa una nova valoració de la llum i el color.
3. A la pintura gòtica li interessava plasmar la realitat; per aquesta raó els personatges que apareixien eren retrats fidels dels homes i les dones de l'època.

1. La pintura gòtica s'inicia a Itàlia al segle XIII, amb un cert retard respecte a l'arquitectura, dos centres creatius van ser Florència i Siena.

1. Exploració de la perspectiva.
Recerca de la il·lusió de recrear un espai real

6. Interès per la narració

Primers pintors gòtics

- Cimabue (1240-1302)
Tot i que parteix de conceptes bizantinistes, es separa ja del seu hieratisme i busca que les seves representacions tinguin moviment i una certa expressivitat

Mare de Déu de Sant Francesc

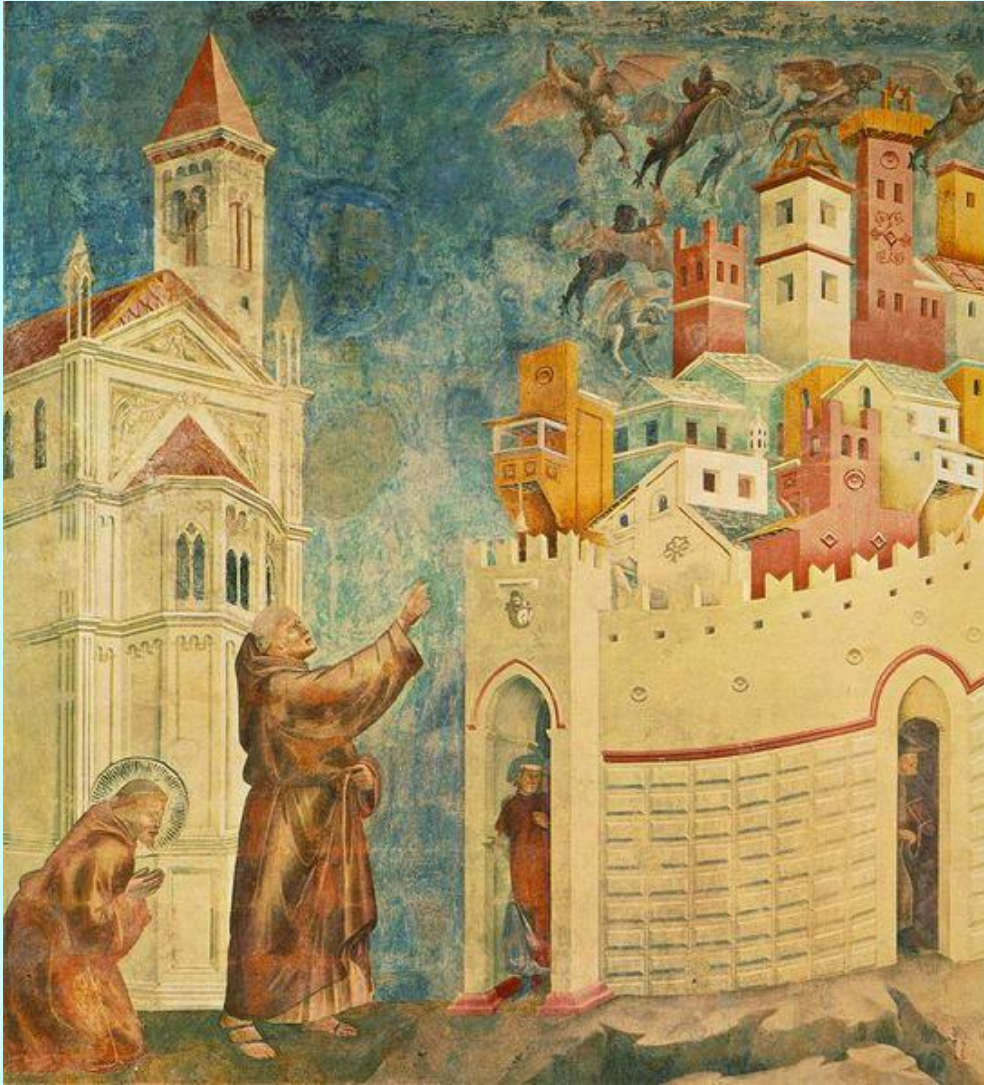

Dames amb cavaller
Franc gòtic
Segle XIII

Verge amb Nen
Cimabue.
Escola de Florència
Trecento italià

La pintura gòtica italiana: Giotto

Giotto di Bondone
(1267-1337)

Giotto va transformar la pintura d'arrel bizantina, explorant en el naturalisme i prenent model de la realitat com a font d'inspiració. Observa els rostres i intenta plasmar els sentiments. Explora també la perspectiva per trencar l'espai pla. Es considera un dels precursors dels pintors renaixentistes.

Escenes de Sant Francesc d'Asís, expulsió dels diables d'Arezzo

Els primitius flamencs

- Desprenent-se dels daurats i del decorativisme del gòtic internacional que va prosperar a tota Europa i que suposava una fusió de les innovacions italianes amb la minuciositat pròpia del nord d'Europa.
- Els pintors flamencs inicien una nova temàtica on destaca la seva **visió de la vida quotidiana**: l'interior de les cases, la gent treballant al camp, o divertint-se.
- La seva pintura té un **realisme minuciós**, detallista, i un gran treball de la **perspectiva i la llum**, aquesta última dona un aire misteriós a les pintures.
- La pintura flamenca està al servei de la nova classe social sorgida durant l'Edat Mitjana: la **burgèsia**. I per tant ells inventen el quadre, com un element decoratiu per a les cases burgeses.
- Utilització de **l'oli** com a tècnica pictòrica.
- Un dels grans representants de l'escola flamenca va ser Jan Van Eyck

Jan Van Eyck

- Nascut a Maaseik el 1390 i mort a Brujes el 1441. Establert a Brujes el 1390. Destaca la recerca del realisme, la utilització de colors vius, minuciositat dels detalls, precisió en la representació de les textures i la recerca de nous sistemes per representar en la superfície plana les tres dimensions del món real (recerca de la perspectiva). Destaquen en la seva pintura els retrats

Matrimoni Arnolfini (1434)

